

KİTAP İNCELEMESİ

Ebru CANAN-SOKULLU, *Türkiye’de Uluslararası İlişkiler Eğitimi: Yeni Yaklaşımlar, Yeni Yöntemler*
(İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. 2018)

Erman ERMİHAN

Doktora Öğrencisi, Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü

Bu kitap değerlendirmesine atıf için

Erman Ermihan, Kitap Değerlendirmesi: “Ebru Canan-Sokullu, *Türkiye’de Uluslararası İlişkiler Eğitimi: Yeni Yaklaşımlar, Yeni Yöntemler*, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları. 2018”, *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 18, Sayı 72, 2021, s. 113-115.

Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği | Uluslararası İlişkiler
E-Posta: bilgi@uidergisi.com.tr

Bu makalenin tüm hakları *Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği*’ne aittir. Önceden yazılı izin almadan hiçbir iletişim, kopyalama ya da yayın sistemi kullanılarak yeniden yayımlanamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, satılamaz veya herhangi bir şekilde kamunun ücretli/ücretsiz kullanımına sunulamaz. Akademik amaçlı alıntılar bu kuralın dışındadır. Yazıda belirtilen fikirler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir. UİK Derneğini, editörleri ve diğer yazarları bağlamaz.

Türkiye’de Uluslararası İlişkiler Eğitimi: Yeni Yaklaşımlar, Yeni Yöntemler

Ebru CANAN-SOKULLU (der.)

İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2018, 275 sayfa, ISBN 9786053995265

Erman ERMİHAN

Doktora Öğrencisi, Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, İstanbul

E-posta: erman.ermihan@khas.edu.tr

Orcid No: 0000-0002-2152-3295

Gelişen teknolojinin etkisiyle 21. yüzyılda eğitim ve öğretim yöntemlerinde önemli değişimler yaşanmaktadır. Bu değişimleri daha fazla hissettiğimiz COVID-19 salgını sürecinde de bu yöntemler üzerine yapılan çalışmalar artmaktadır. Uluslararası İlişkiler (UI) alanında her ne kadar yeni yöntemler üzerine çalışmalar yapılsa da, Türkiye’de bu alanın eğitim ve öğretimine dair üretilen kapsamlı bir akademik çalışma bulunmamaktadır. Bu anlamda Ebru Canan-Sokullu’nun derlediği ve 2018 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları tarafından yayımlanan *Türkiye’de Uluslararası İlişkiler Eğitimi: Yeni Yaklaşımlar, Yeni Yöntemler* adlı kitabı bir ilk niteliği taşımaktadır. Bu çalışmada, söz konusu kitabın incelenmesiyle Türkiye’deki UI eğitiminin günümüz eğitim öğretim talepleriyle uyumlu bir şekilde olması için yapılan tartışmalara katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Birinci bölümde Gencer Özcan ve Serhat Güvenç, Türkiye’de Uluslararası İlişkiler Eğitiminin Tarih-sel Gelişimi makalelerinde Türkiye’de disiplinin kuruluşundan bugüne olan serüvenini anlatmakta ve kitabın diğer bölümlerine altyapı oluşturmaktadır. Aynı zamanda makale, Türkiye’de UI’nin gelişimi açısından nadir kapsamlı çalışmalardan birini temsil etmektedir. Yazarlar disiplinin Türkiye’deki gelişimini 1856’dan günümüze getirerek anlatırken dönemin tanıkları ile yapılan görüşmeler ve birincil kaynaklardan yapılan alıntılarla analizi somutlaştırmakta ve okuyucuya önemli bilgiler sunmaktadır. Özcan ve Güvenç, özellikle Osmanlı İmparatorluğu’nun çözülme yıllarında başlayan disiplinin günümüze gelene kadar geçirdiği aşamaları Türkiye’de ve dünyada olan gelişmelerle de örtüştürerek anlatmaktadır. Aynı zamanda disiplinin öğretiminde yaşanan imkansızlıkların günümüzde nasıl çeşitliliğe dönüştüğü, Yüksek Öğrenim Kurulu’nun (YÖK) kuruluşuna kadar alandaki öğretmenlerin bir kısmının nasıl Dışişleri Bakanlığı ile karşılıklı bağımlılık ilişkileri kurduğu pek çok kaynaktan örneklerle desteklenerek aktarılmaktadır. Son olarak YÖK’ün kuruluşundan günümüze gelen süreçte de hala özerklik, kalite, dil sorunlarının ve devlet merkezli yaklaşımların yarattığı problemlere yönelik saptamalar yapılmaktadır.

Kitabın ikinci bölümünde Füsun Özerdem, Uluslararası İlişkiler Eğitimi ve Uluslararasılaşma: Uluslararası Şube-Kampüs Modeli İncelemesi başlıklı çalışmada Türkiye’de yüksek öğrenimin özellikle müf-

redat üzerinden uluslararasılaşması sürecinde karşılaşılan zorlukları ve bu zorluklara getirilebilecek çözüm önerilerini sunmaktadır. Özerdem, uluslararasılaşmayı tanımlarken küreselleşmenin etkileriyle eğitim kurumları arasında hem sınır aşırı hem de kültürlerarası ilişkilerin kurulmasından söz etmektedir. Üniversitelerin bu süreci tercih etmelerinin arkasında da sosyo-ekonomik gerekçelerin olduğundan bahsetmektedir. Uİ eğitimi almış öğrencilerin ise özellikle farklı kültürlerle saygı duydukları görülse de Özerdem, dışlanma ve yüzeysel eğitim modellerinin yaratabileceği olumsuzlukların altını çizmektedir. Özerdem'in sunduğu güncel istatistiklere göre de uluslararası şube-kampüs uygulamalarında anadili İngilizce olan ülkelerin daha önde olduğunu ve bu uygulamaların en çok Orta Doğu ve Asya bölgelerine odaklandığını görmek mümkündür. Son olarak Türkiye'de YÖK tarafından şube-kampüs uygulamalarına izin verilmese de ikili anlaşmalarla benzer iş birliklerinin sağlanması söz konusudur.

Üçüncü bölümde Ebru Canan-Sokullu ve Mehmet Ali Tuğtan, Uzaktan Eğitim Modeli ile Uluslararası İlişkileri Öğretmek adlı makalede ana argüman olarak dijital araçların ve teknolojinin eğitimde tamamlayıcı bir araç olduğunu öne sürmektedir. Bu argümanı da desteklerken öncelikle kavramsal çerçeveyi çizmek adına uzaktan eğitimin tanımlarına ve temel prensiplerine değinmektedir. Devamında ise uzaktan eğitim dersleri hakkında örnek bir ders tasarımı sunarak temel pratik hususlar üzerinde durarak uzaktan eğitimle yürütülen derslerdeki temel sorunları belirterek Türkiye'deki uygulamalara işaret etmektedirler. Çalışmanın son kısmında ise yazarlar örnek öğretim modelleri üzerinden Uİ eğitimi ve uzaktan öğretim hakkında temel çıkarımlar yapmaktadır. Özellikle pandemi sürecinde uzaktan eğitimin sıklıkla ele alındığı bu günlerde Canan-Sokullu ve Tuğtan'ın çalışması önemli tespitler içermekte ve Uİ alanındaki eğitmenlere çeşitli modellerin avantaj ve dezavantajlarını yansıtmaktadır. Yazarların temel argümanlarını verilerle desteklemesi de çalışmanın değerini artıran bir unsurdur.

Dördüncü, beşinci ve altıncı bölümlerde, Uİ eğitimine çeşitli simülasyon ve oyun yaklaşımları ele alınmaktadır. Özgehan Şenyuva ve Asuman Göksel tarafından kaleme alınan Uluslararası İlişkiler Eğitimi "Yaygın Öğrenme": Avrupa Birliği Simülasyonu EuroSima İncelemesi başlıklı kitabın dördüncü makalesinde yazarlar, son zamanlarda Uİ eğitim ve öğretiminde sıklıkla görülmeye başlanan simülasyon çalışmalarından bir örneğin yaygın eğitim modeli olarak öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerini göstermektedir. Fakat aynı zamanda yaygın eğitim sürecinin daha tamamlayıcı bir rol üstlenmesi için bu tip çalışmalarda uzman desteğinin ve politik ve resmi tanınırlığın da altını çizmektedirler.

Beşinci bölümde ise Bezen Balamir-Coşkun, Uluslararası İlişkilerde Strateji ve Güvenlik Eğitimi: Age of Empires II Oyunu İncelemesi başlıklı çalışmasıyla örnek bir bilgisayar oyununun Uİ alanında strateji ve güvenlik derslerine eklenmesini X, Y ve Z kuşakları üzerinden yapılan bir kavramsal çerçeveyle tartışmaktadır. Yazar, oyunun temel özelliklerini anlatmakta ve sonrasında oyunun örnek bir ders üzerinden nasıl işlendiğini aktarmaktadır. Oyunun derste uygulanmasının olumlu sonuçlarını öğrenciler üzerinden gösteren Balamir-Coşkun, özellikle Y ve Z kuşaklarına yönelik yeni eğitim modellerinin Uİ eğitiminde kullanılmasının önemini vurgulamaktadır.

Altıncı bölümde Haldun Yalçınkaya, Abdullah Turhal ve Tolga Erdoğan, Uluslararası İlişkiler Eğitimi Savaş Oyunları ile Savaşı Öğrenmek çalışmasında alternatif bir oyun yaklaşımı önerisi getirmektedir. Öncelikle Uİ ve savaş arasındaki ilişkiye değinen yazarlar, sonrasında eğitimde "yapılandırıcı" yaklaşım ile oyunların kullanımını incelemektedir. Minyatür figürleri savaş oyunlarında kullanmanın tarihi öğrenmede ve onu yeniden canlandırmada etkili bir yöntem olmasını savunan Yalçınkaya, Turhal ve Erdoğan, Korsan Şövalyeler ve Rodos Kuşatması (1522) adlı örnek oyun üzerinden anlatılarını somutlaştırmaktadırlar.

Yedinci bölümde Merve Özdemirkıran-Embel, Kavramlar ve Kuramlarla İlk Temas: Uluslararası İlişkiler Giriş Derslerinde Yaklaşım ve Yöntemler adlı makalesinde Uİ müfredatlarındaki giriş derslerini örnekler üzerinden kıyaslayarak ve anket ve mülakatlarla incelemektedir. Her ne kadar kıyaslamanın yapıldığı üniversitelerin seçiminde metodolojik anlamda daha fazla detaya ihtiyaç olduğu gözükse de, yapılan önemli analizde üniversiteler arasında Uluslararası İlişkiler Giriş derslerinde farklılıkların olduğu belirlenmektedir. Yine de yazar, Türkiye’deki öğretimde belli oranda uluslararasılaşmanın sağlandığını ortaya koymaktadır. Fakat giriş derslerinde Uİ disiplinine dair temel unsurlara yer verilmemesi ve ders içeriklerinde bir odağın olmaması, yazar tarafından başlıca eksikler olarak tartışılmaktadır. Öğrenci ve öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda ise görselliğin ve uygulamalı eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır. Giriş derslerinin kalabalık olabileceği ihtimaline karşın da teknolojinin kullanımıyla uygulamalı eğitimin tartışma sınıflarıyla desteklenebileceği belirtilmektedir.

Sekizinci bölümde Çiğdem Kentmen-Çin ve Ebru Canan-Sokullu, Uluslararası İlişkiler Öğrencisinin Sayılardan Korkusu ve Bu Korkuyu Aşmanın Yolları adlı makalede Uİ öğrencilerine nicel ağırlıklı derslerin öğretilme ve sevdirmeye yollarını incelemektedir. 2014 verilerine göre, Türkiye’deki 101 Uİ bölümünün 67 tanesinde en az bir tane nicel ders bulunmaktadır. Fakat yazarların yaptığı ankete göre öğrencilerin Uİ bölümünü nitel yöntemlerle ilişkilendirdiği ve nicel yöntemlere ilgi duymadığı görülmektedir. Bu yüzden Kentmen-Çin ve Canan-Sokullu da Myers-Briggs’in kişilik tipi göstergesi, Gardner’ın çoklu zeka kuramı ve Kolb’un yaşantısal öğrenme metodunu kullanarak öğrencilere nicel yöntemleri kariyerlerinde de faydalı olacak şekilde sevdirmenin yollarını sunmaktadırlar.

Gaye İlhan-Demiryol, dokuzuncu bölümde Siyaset Teorisi Eğitimi: Amaç, Felsefe, Yöntemler başlıklı makalesinde Siyaset Teorisi eğitimindeki yeni yöntemleri incelemektedir. Yazar öncelikle Siyaset Bilimi (SB) ve Uİ alanlarında Siyaset Teorisi’nin yerini literatürden çeşitli örneklerle tartışırken Siyaset Teorisi’nin, SB’ye yol haritası hazırlamakta ve onun ana çalışma alanlarını belirlemekte olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda Siyaset Teorisi eğitiminin temel amaçları arasında akademik kaygılarla beraber demokrasiyi farklı yönlerden pekiştirmek ve öğrencilere yaşam boyu fayda sağlayacak beceriler kazandırmak bulunmaktadır. Bu amaçla İlhan-Demiryol, Siyaset Teorisi derslerinde sanat eserlerinin, popüler kültür ürünlerinin, mahkeme tekniğinin, günlük tutmanın ve teknolojinin kullanılmasının faydalarını göstermektedir. Son bölümde ise Yüksel Alper Ecevit, Aktif Öğrenci, Katılımcı Demokrasi makalesinde öğrencilerin, devletlerarası ilişkileri etkileyen iç siyaset süreçlerini toplumsal dinamikler içinde nasıl simülasyon yöntemiyle öğrenebileceğini tartışmaktadır. Yazarın iki üniversitede uyguladığı anayasa yapım simülasyonunda öğrencilerin demokrasi ve kurumlar hakkında önemli çıkarımlar sağladığı gözlenmektedir.

Girişte de belirtildiği gibi, bu kitabın Türkiye’deki Uİ eğitimine olan katkısının çok önemli olduğu söylenebilir. İçinde bulunan çalışmaların özgünlüğü ve kapsamlılığı, kitabın giriş kısmında belirtilenin aksine, kitabı sadece öncelikli olarak Uİ çalışmaları yapan akademisyenler için değil, aynı zamandan bu alanda çalışmak isteyen tüm lisansüstü öğrenciler ve öğretmen adayları için de önemli bir kaynak yapmaktadır. Ek olarak çalışmada Uİ disiplininin Türkiye’deki tarihsel gelişimi sürecinde yeni eğitim ve öğretim tekniklerinin nasıl disipline entegre edildiği farklı açılardan ele alınmaktadır. Özetle, giderek uluslararasılaşan ve teknolojinin etkilerinin hissedildiği Uİ alanındaki yeni yaklaşımlar, oyunlaştırma yöntemiyle yeni öğretim yöntemleri, daha özel ders planlamaları ve öğrenci odaklı yaklaşımlar kitabın genel çerçevesini oluşturmaktadır.